

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 3 december 2015

Mål nr

T 4983-14

KLAGANDE

Sehlstedtskatan Ekonomisk Förening, 769613-6832

Box 55642

102 14 Stockholm

Ombud: Advokat PD

MOTPART

Fridhemsplan Hotel & Hostel Aktiebolag, 556651-2223

S:t Eriksgatan 20

112 39 Stockholm

Ombud: Advokat UH

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2014-09-17 i mål T 5074-13

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Sehlstedtskatan Ekonomisk Förening har yrkat att Högsta domstolen ska fastställa att Fridhemsplan Hotel & Hostel Aktiebolags fordran avseende tilläggsarbeten till parternas entreprenadkontrakt den 14 december 2007 är preskriberad.

Fridhemsplan Hotel & Hostel Aktiebolag har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

DOMSKÄL

Bakgrund och frågan i målet

1. Sehlstedtskatan Ekonomisk Förening (Beställaren) och Fridhemsplan Hotel & Hostel Aktiebolag (Entreprenören) ingick i december 2007 ett avtal genom vilket Entreprenören åtog sig att för Beställaren utföra en ombyggnation av kontorslokaler till vandrarhem. Arbetena utfördes under åren 2007 och 2008.
2. I juli 2009 mottog Beställaren ett skriftligt krav från Entreprenören avseende bl.a. fordringar om drygt 650 000 kr för tilläggsarbeten. Beställaren invände bl.a. att kravet var preskriberat.

3. Av en av parterna underskriven avtalsbekräftelse framgår bl.a. att mellan parterna gäller Allmänna bestämmelser för totalentreprenader avseende byggnads-, anläggnings- och installationsarbeten (ABT 94). Enligt ABT 94 kap. 6 § 13 preskriberas entreprenörens fordringar avseende ändrings- och tilläggsarbeten med en preskriptionstid om sex månader räknat från entreprenadens godkännande. I övrigt anges det att preskriptionslagen ska gälla. Parterna är ense om att det av avtalsbekräftelsen följer att preskriptionstiden har förkortats till tre månader. Starttidpunkten anges i bekräftelsen vara ”godkänd slutbesiktning”.
4. Slutbesiktning av underentreprenörernas arbeten ägde rum den 31 juli 2008. Dessförinnan hade Entreprenören till Beställaren anmält att arbetena i entreprenaden var färdiga och tillgängliga för slutbesiktning. Någon slutbesiktning skedde emellertid aldrig av totalentreprenaden. Garantibesiktning genomfördes under sommaren 2010.
5. Beställaren har gjort gällande att preskriptionstiden enligt ABT 94 kap. 6 § 13 ska räknas från den 31 juli 2008, då slutbesiktning av underentreprenörernas arbeten ägde rum och slutbesiktning av hela entreprenaden rätteligen skulle ha verkställts.
6. Entreprenörens inställning är att preskriptionstid inte börjar löpa förrän entreprenaden har godkänts vid en slutbesiktning. Eftersom det aldrig gjordes någon slutbesiktning ska, enligt ABT 94 kap. 6 § 13 fjärde stycket, preskriptionslagen tillämpas. Det innebär enligt Entreprenören att en tioårig preskriptionstid gäller för kravet. I andra hand har Entreprenören hävdats att en preskriptionstid om tre månader ska tillämpas med start från garantibesiktningen.

7. Frågan hur den aktuella preskriptionsregleringen ska tolkas är föremål för en mellandomsprövning. För det fall preskriptionstid börjar löpa när slutbesiktning av entreprenaden rätteligen skulle ha skett är parterna ense om att preskription har inträtt, annars inte. Tingsrätten fann att kravet inte var preskriberat. Hovrätten har inte gjort någon annan bedömning än tingsrätten och har fastställt tingsrättens dom.

Närmare om tolkningsfrågan

8. Regleringen i ABT 94 skiljer mellan entreprenadtid och garantitid. Begreppet entreprenadtid är definierat som tiden från entreprenadens början till och med den dag då entreprenaden är godkänd vid slutbesiktning. Tanken är alltså att en slutbesiktning ska resultera i att entreprenaden godkänns. Efter entreprenadens godkännande löper garantitid enligt ABT 94 kap. 4 § 7.

9. Om en entreprenad avvecklas på det sätt som är förutsatt i regelverket kommer slutbesiktningen att bestämma bl.a. startpunkten för preskriptionstiden enligt ABT 94 kap. 6 § 13. Det saknas särskilda föreskrifter för det fallet att någon slutbesiktning inte sker. I fråga om garantitid anges det däremot i kap. 4 § 7 andra meningen, att om slutbesiktning inte verkställs inom föreskriven tid på grund av beställarens underlåtenhet, så räknas garantitiden från den dag besiktningen rätteligen skulle ha verkställts. Motsvarande typ av hjälpregel finns i kap. 6 § 10 rörande betalning av kontraktssumman.

10. Tolkningsfrågan i målet är närmare bestämt om preskriptionsregeln i ABT 94 kap. 6 § 13 utan uttryckligt stöd i de allmänna bestämmelserna kan anses innebära, att om entreprenaden inte på det sätt som är tänkt har godkänts vid en slutbesiktning därför att någon slutbesiktning inte har hållits, så ska preskriptionstiden börja löpa från den tidpunkt en slutbesiktning rätteligen skulle ha genomförts.

*Allmänna utgångspunkter för tolkning av standardavtal inom
entreprenadbranschen*

11. ABT 94 är ett standardavtal inom entreprenadområdet. Avtalet har – liksom ett antal liknande avtal med beteckningen AB för utförandeentreprenader eller ABT för totalentreprenader – utarbetats av Byggandets Kontraktskommitté (BKK). Kommittén består av företrädare för såväl beställare som entreprenörer. ABT 94 har numera ersatts av ABT 06. Systeravtalet AB 92 har ersatts av AB 04. I ABT 06 har den i målet aktuella regleringen fått en annan utformning (se kap. 6 § 19 och kap. 7 § 12 sjunde stycket).

12. Högsta domstolen har i flera avgöranden under senare år haft anledning att tillämpa AB- och ABT-avtalen och då uttalat sig rörande principer för tolkning av villkor i dessa avtal. Domstolen har framhållit bl.a. följande. Om någon gemensam partsavsikt inte kan anses föreligga och det inte heller finns några omständigheter vid sidan av avtalstexten som kan klargöra hur parterna uppfattade ett omtvistat standardvillkor, bör tolkningen inriktas på villkorets ordalydelse. När villkorets innebörd ska bedömas kan ledning hämtas från systematiken och de övriga villkoren i avtalet; bestämmelserna är avsedda att utgöra ett sammanhängande system. Vid tolkningen av vissa villkor kan det finnas anledning att särskilt beakta entreprenadavtalets speciella drag. När inte heller avtalets systematik ger någon ledning är det därför naturligt att tolka villkoren i ljuset av den dispositiva rätt som annars skulle ha tillämpats, varav en del kommit till uttryck i köplagen. Det ska dock beaktas att entreprenadavtal skiljer sig från t.ex. köp genom att det som regel avser ett omfattande, komplicerat och långsiktigt arbete med flera inblandade parter. Ytterst och sist måste en mer övergripande rimlighetsbedömning göras. (Se bl.a. NJA 2013 s. 271 p. 7 och NJA 2014 s. 960 p. 23.)

Betydelsen i detta fall av de särskilda tolkningsfaktorerna

13. Det framgår inte av utredningen att de i målet aktuella bestämmelserna har diskuterats närmare av parterna när avtalet ingicks. Den justering av preskriptionsbestämmelsen i ABT 94 kap. 6 § 13 som parterna har gjort i avtalsbekräftelsen (se p. 3) kan inte anses innebära någon ändring utöver vad parterna är ense om, nämligen att preskriptionstiden har förkortats till tre månader.

14. Ordalagen i ABT 94 kap. 6 § 13 – att preskriptionstiden börjar löpa när entreprenaden har godkänts – är så till vida klara att de inte kan ges den språkliga innebörden att, när någon slutbesiktning inte har genomförts, entreprenaden ska anses ha godkänts då slutbesiktning rätteligen skulle ha skett. Inte heller innehåller regelverket någon definition som ger anledning till en sådan från ordalagen avvikande betydelse.

15. Flera bestämmelser i ABT 94 knyter för olika rättsverkningar an till entreprenadens godkännande, men den aktuella preskriptionsregeln samspelar inte på det sättet med regelverket i övrigt att startpunkten för preskription inverkar på tillämpningen av andra regler. På samma sätt som den av parterna överenskomna förkortningen av preskriptionstiden saknar betydelse för regleringen i övrigt saknar det för denna betydelse från vilken tidpunkt preskriptionstiden ska räknas. Regelverkets systematik ger således inte anledning att tolka regeln på något annat sätt än att med entreprenadens godkännande menas just det konstaterandet i samband med en slutbesiktning. Att regelverket ger uttryck för en tydlig brytpunkt mellan entreprenadtiden och garantitiden gör visserligen att det kan falla sig naturligt att låta den brytpunkten utgöra startpunkt för preskriptionstiden enligt den aktuella preskriptionsregeln också när

någon slutbesiktning inte har skett, men det är inte ett sådant systemargument som kan inverka på tolkningen.

16. När en kontraktsregel om preskription har formulerats efter mönstret av en lagregel bör den närmare innebörden av lagregeln vara vägledande för tolkningen av kontraktsregeln, i allt fall så långt som ordalagen är desamma. Det finns emellertid ingen lagregel om preskription, som när det gäller startpunkten för preskriptionstiden kan ge någon direkt ledning för tolkningen av den aktuella regeln. Inte heller i övrigt kastar dispositiv rätt något förklarande ljus över den förevarande tolkningsfrågan.

17. De särskilda tolkningsfaktorer som Högsta domstolen i sin praxis har pekat på när det gäller allmänna bestämmelser av det slag som det här rör sig om ger alltså inget stöd för tolkningen att preskriptionstiden skulle, när någon slutbesiktning inte har hållits, börja löpa när en slutbesiktning rätteligen skulle ha genomförts.

Betydelsen av en mer övergripande rimlighetsbedömning

18. Vid den mer övergripande rimlighetsbedömning som ytterst och sist ska göras aktualiseras bl.a. frågan om den aktuella regelns ändamål kan föranleda att den ska tolkas på ett sätt som inte har stöd i dess ordalydelse. Vad som gäller i det hänseendet hänger samman med vad för slags regel det rör sig om. Här handlar det om en preskriptionsregel.

19. En preskriptionsregels funktion är att ange en tid inom vilken ett visst fordringsanspråk måste göras gällande för att borgenären ska vara bevarad sin rätt. Man kan grovt sett skilja mellan två olika typer av preskriptionsregler med olika ändamål. Den ena typen kännetecknas av en förhållandevis lång

preskriptionstid som börjar löpa från anspråkets tillkomst. Sådan långtidspreskription syftar bl.a. till att undvika tvister som innefattar bevisning om gamla förhållanden. Den andra typen karakteriseras av en förhållandevis kort preskriptionstid, som typiskt sett börjar löpa från det att gäldenärens infriandeskuldighet inträder eller i allt fall i anslutning till den tidpunkten. Korttidspreskriptionens främsta syfte är att styra mot en snar avveckling av fordringsförhållandet, i vissa men inte alla fall för att parterna ska förmås att på ett tidigt stadium klarlägga sina förhållanden.

20. Det rör sig i detta fall om en regel om korttidspreskription. Syftet får antas vara att parterna snabbt ska reda ut vad som i ersättningshänseende gäller i fråga om ändrings- respektive tilläggsarbeten. Det är en ändamålsenlig ordning. Regeln i ABT 94 kap. 6 § 13 ger också ett klart uttryck för att entreprenörens anspråk på ersättning för ändrings- respektive tilläggsarbeten ska vara underkastade korttidspreskription. Att en sådan preskriptionsordning gäller kan således inte överraska någon av parterna.

21. Startpunktens funktion är främst att ge ett tydligt besked om slutpunkten för den korta preskriptionstiden, men också att indikera när det är dags för parterna att ta upp en diskussion om tillkommande ersättning för ändrings- och tilläggsarbeten. Det talar för att i en situation som den förevarande är det en lämplig ordning att preskriptionstiden knyts till den tidpunkt när entreprenad- arbetena är att anse som avslutade. Frågan är emellertid om ändamålsskäl av det slaget väger så tungt att en utfyllande tolkning i den riktningen kan godtas. Den bedömningen ska göras i ljuset av de särskilda tolkningsprinciper som gäller för preskriptionsbestämmelser.

22. En preskriptionsregel får på grund av sin drastiska rättighetsavskärande verkan inte tillämpas analogt och ska tolkas restriktivt. Det gäller såväl lag- som avtalsbestämmelser. Restriktiviteten gäller inte bara bestämmelsens träffyta utan också dess tillämpningsförutsättningar, bland dem startpunkten för preskriptionstiden. När det gäller en avtalad preskriptionsregel bör en utfyllande tolkning godtas bara om det finns klara hållpunkter för det (jfr NJA 1964 s. 152).

23. I det föregående har det konstaterats att om någon slutbesiktning inte har skett är det en lämplig ordning att preskriptionstiden enligt ABT 94 kap. 6 § 13 börjar löpa när entreprenören har avslutat sina arbeten. Men det finns inte några klara hållpunkter för en ordning av det slaget i de allmänna bestämmelserna, och inte heller synes en sådan tidpunkt utan närmare kontraktsreglering kunna bestämmas på ett entydigt sätt. I det läget blir slutsatsen att den aktuella preskriptionsregeln inte kan tillämpas när någon slutbesiktning inte har skett.

Sammanfattande slutsats

24. Preskriptionsregeln i ABT 94 kap. 6 § 13 är skriven för det fallet att det genom en slutbesiktning har klarlagts att entreprenaden har godkänts. Vad som i preskriptionshänseende gäller när någon slutbesiktning inte har hållits är oreglerat i ABT 94, och inte heller ger dess systematik eller dispositiv rätt någon direkt ledning. Ändamålsskäl talar för att bestämmelsen ska tillämpas också när någon slutbesiktning inte har skett, och att preskriptionstiden då ska börja löpa när entreprenören har avslutat sina arbeten. Men i ljuset av att det rör sig om en preskriptionsbestämmelse skulle en sådan utfyllande tolkning sträcka sig för långt.

25. Slutsatsen är att preskriptionstiden inte, som Beställaren har gjort gällande, löper från den tidpunkt då slutbesiktning rätteligen skulle ha hållits. Preskription har därför inte inträtt för Entreprenörens fordringar på ersättning för tillägsarbeten. Hovrättens domslut ska således fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad, Lena Moore, Svante O. Johansson (referent, skiljaktig) och Lars Edlund (skiljaktig)
Föredragande justitiesekreterare: Martin Prosell

BILAGA TILL PROTOKOLL

2015-10-28

Mål nr
T 4983-14

SKILJAKTIG MENING

Referenten, justitierådet Svante O. Johansson och justitierådet Lars Edlund är skiljaktiga och fastställer att Fridhemsplan Hotel & Hostel Aktiebolags fordran avseende tilläggsarbeten till parternas entreprenadkontrakt den 14 december 2007 är preskriberad. De anser att domen efter punkten 12 ska ha följande lydelse.

13. Det kan noteras att Högsta domstolen tillmätt systematiken stor betydelse vid tolkning av AB-avtalen. Sådana skäl ansågs t.ex. motivera rättsavskärande effekter på så sätt att en skadelidande beställare inte hade rätt att rikta ett utomobligatoriskt skadeståndsanspråk mot en underentreprenör (se NJA 2007 s. 758). Vidare har en bestämmelse tolkats på visst sätt mot bakgrund av obligationsrättsliga principer som vann stöd av sammanhanget och övriga bestämmelser i ett AB-avtal (se NJA 2013 s. 271). I ett annat fall har en bestämmelse tolkats med beaktande av principer som bar upp andra bestämmelser i AB-avtalet (se NJA 2015 s. 3). Först om systematiska skäl inte ger någon vägledning har Högsta domstolen ansett att dispositiv rätt bör fälla utslaget (se NJA 2012 s. 597).

14. Det ska i detta sammanhang framhållas att det i vissa situationer finns skäl som kan anföras mot att låta systematiska överväganden inta en alltför framträdande roll vid tolkningen. Så kan vara fallet vid tolkning av

Dok.Id 114621

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstadamstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

avtalsvillkor som har en rättighetsavskärande funktion såsom avtalade preskriptionsbestämmelser. I sådana situationer måste ordalydelsen tilläggas särskild vikt. Utrymmet för en tolkning av ett avtalsvillkor om specialpreskription som på grund av systematiska skäl går utöver vad som kan utläsas av ordalydelsen av villkoret är mycket begränsat. Så bör inte ske utan att det framstår som klart att avtalet ska ges denna innebörd (jfr NJA 1964 s. 152. Jfr även Stefan Lindskog, Preskription, 3 uppl. 2011, 5 § 9.9.2).

Rättsverkningar av entreprenadens godkännande

15. I ABT 94 finns ett flertal regler om preskription som avviker från dispositiv rätt. Utöver den i målet aktuella bestämmelsen i kap. 6 § 13 kan nämnas kap. 5 § 19 med tre månaders preskriptionstid för beställarens anspråk på vite eller skadestånd och kap. 6 § 3 med sex månaders preskriptionstid för entreprenörens anspråk på ersättning på grund av väsentligt rubbade förutsättningar. Gemensamt för dessa regler är att startpunkten för preskriptionstiden är entreprenadens godkännande.

16. Entreprenadens godkännande är enligt ABT 94 – liksom i tidigare och senare upplagor av AB-familjens avtal – den avgörande tidpunkten också för ett antal andra rättsverkningar mellan beställare och entreprenör. Här kan bl.a. noteras att entreprenörens rätt och skyldighet att utföra av beställaren föreskrivna ändringar och tilläggsarbeten upphör (kap. 2 § 3), liksom även entreprenörens ansvar för ej avlämnad del av entreprenaden (kap. 5 § 4) och för följdskada (kap. 5 § 8). För beställarens del gäller att denne då är skyldig att betala återstående del av kontraktssumman (kap. 6 § 10) och att möjligheten

att åberopa fel begränsas (kap. 7 § 13). Efter entreprenadtiden ska det enligt kap. 6 § 9 göras en slutavräkning mellan parterna.

17. Begreppet entreprenadtid är i ABT 94 definierat som tiden från entreprenadens påbörjande till och med den dag då entreprenaden är godkänd vid slutbesiktning. Efter entreprenadens godkännande löper garantitid enligt kap. 4 § 7.

18. Det kan anmärkas att i de avtal som närmast föregick AB 92 och ABT 94 (AB 65, AB 72 och ABT 74) var entreprenadtidens slut uttryckligen kopplat till garantitidens början. Detta var ett uttryck för att entreprenadtiden automatiskt upphör vid garantitidens början (se Motiv AB 65 s. 24). Det finns inte anledning att anta att den ändrade definitionen av entreprenadtiden i AB 92 och ABT 94 var avsedd att innebära någon ändring i sak (jfr vad justitierådet Herre anför i p. 15 i tillägg till NJA 2013 s. 271).

19. Det ska också noteras att i de avtal som ersatt AB 92 och ABT 94 (AB 04 och ABT 06) har entreprenadens godkännande, dock utan orden ”vid slutbesiktning”, använts för att definiera entreprenadtiden. Efter entreprenadens godkännande löper garantitid enligt ABT 06 kap. 4 § 7.

20. Systematiken i AB-regleringen innebär alltså att gränsen mellan entreprenadtid och garantitid är av central betydelse. Normalt sett sker gränsdragningen genom att det sker en slutbesiktning, i vilken antecknas dagen för entreprenadens godkännande. För det fall någon besiktning inte har ägt rum finns det i ABT 94 kap. 4 § 7 andra meningen en hjälpregel där det anges att om slutbesiktning inte verkställs inom föreskriven tid på grund av beställarens underlåtenhet, räknas garantitiden från den dag besiktningen rätteligen skulle

ha verkställts. Motsvarande typ av hjälpregel finns även i bestämmelsen kap. 6 § 10 om att återstående del av kontraktssumman ska betalas vid entreprenadens godkännande.

21. De nu redovisade hjälpreglerna fanns även i de tidigare avtalen AB 65, AB 72 och ABT 74. Den som avsåg garantitiden angav, då som nu, att i de fall slutbesiktning inte skedde inom föreskriven tid på grund av beställarens underlåtenhet, räknas garantitiden från den dag slutbesiktning rätteligen skulle ha skett. Preskriptionstiden, som räknades från entreprenadtidens utgång, började därför enligt dessa avtal löpa oavsett om entreprenaden avslutades med godkännande eller underlåten besiktning (jfr p. 18).

22. Även i de avtal som ersatt AB 92 och ABT 94 (AB 04 och ABT 06) har man angett garantitidens slut på ett sådant sätt att preskriptionsfrågan lösts. Entreprenadtiden övergår till garantitiden på motsvarande sätt som i de tidigare avtalen. Emellertid har en bestämmelse i både AB 04 och ABT 06 nu tillkommit (kap. 7 § 12 sjunde stycket). Av denna framgår att i de fall slutbesiktning inte har verkställts inom föreskriven tid på grund av beställarens underlåtenhet, anses entreprenaden godkänd och avlämnad från den dag då besiktningen rätteligen skulle ha verkställts. Tidpunkten för entreprenadens godkännande är således densamma oavsett om besiktning sker eller så inte är fallet.

Tillämpning av preskriptionsreglerna i ABT 94 vid utebliven slutbesiktning

23. Det framgår inte av utredningen att de i målet aktuella bestämmelserna diskuterats närmare av parterna vid avtalsingåendet.

24. Hjälpreglerna i ABT 94 kap. 4 § 7 och kap. 6 § 10 vid utebliven slutbesiktning täcker enligt ordalagen inte de situationer där parts anspråk är underkastade förkortade preskriptionstider i förhållande till dispositiv rätt.

25. En ledande tanke med systematiken i AB-regleringen är som tidigare anförts (p. 15–22) att entreprenadtid och garantitid ska ha samma innebörd oavsett vilken bestämmelse som ska tillämpas, så att alla rättsverkningar som är förenade med entreprenadens avlämnande inträder samtidigt (se kommentaren till ABT 94 vid kap. 7 § 14, BKK:s Handledning för entreprenadbesiktning enligt AB 92 och ABT 94, 1997, s. 12, och Stig Hedberg, Kommentar till AB 04, ABT 06 och ABK 09, 2010, s. 153). En sådan ordning kan motiveras med att tillämpningen av bestämmelserna därigenom blir enkel, konsekvent och förutsebar.

26. Det har även i den entreprenadrättsliga litteraturen allmänt antagits att de förkortade preskriptionstiderna ändå gäller vid utebliven slutbesiktning, varvid startpunkten alltså skulle vara när entreprenaden rätteligen skulle ha besiktigats (se bl.a. Motiv AB 72 s. 40, Alf Lindahl m.fl., Totalentreprenad, ABT 94, 1996, s. 117 f. och Eilert Andersson och Stig Hedberg, ÄTA-arbeten och ekonomisk reglering enligt AB 04 och ABT 06, 2013, s. 135 f.; jfr dock Sture Johansson, Entreprenadrätt och praktik, 2 u. 2007, s. 315 f.).

27. Ett argument som framförts mot att tillämpa angivna hjälpregler för bestämmande av startpunkten för preskriptionstiden är att detta skulle gynna en passiv beställare. Denne skulle genom att inte genomföra en slutbesiktning kunna skapa osäkerhet i frågan när entreprenaden ska anses godkänd och därigenom få en entreprenör att inte fakturera i tid för ändringar och tillägsarbeten. Det skulle därför vara påkallat med en restriktiv tolkning av preskriptionsbestämmelsen.

28. Det kan konstateras att ett godtagande av detta argument skulle medföra att det inte blir en enhetlig bestämning av entreprenadtid och garantitid i ABT 94. Avtalssystematiska skäl talar med styrka mot en sådan ordning.

29. Vidare inställer sig frågan huruvida tillämpningen av andra bestämmelser ska påverkas av beställarens passivitet. Ett exempel kan vara hur preskriptionstiden ska bestämmas beträffande beställaranspråk på t.ex. vite för försening. En förseningsperiod löper från den tidpunkt då entreprenaden skulle ha varit färdigställd enligt parternas avtal till det att färdigställande faktiskt skett så att slutbesiktning kan äga rum (ABT 94 kap. 5 § 1, jfr kap. 7 § 14). Även om någon slutbesiktning inte äger rum torde vitesperioden ändå upphöra då, dvs. när slutbesiktning rätteligen skulle ha ägt rum. I detta hänseende ska en passiv beställare inte gynnas. Däremot framstår det som oklart huruvida den passive beställarens vitesanspråk fortfarande skulle vara underkastad tre månaders preskriptionstid från entreprenadens godkännande enligt kap. 5 § 19 eller – som entreprenörens fordran på tilläggsersättning – tio år enligt dispositiv rätt. En sådan oklarhet finns också beträffande den slutavräkning mellan parterna som föreskrivs i kap. 6 § 9.

30. Såvitt gäller argumentet att entreprenören kan råka ut för en oväntad preskriptionsinvändning från beställaren bör observeras att en grundläggande förutsättning för att slutbesiktning över huvud taget ska bli aktuell är att entreprenören anmält att entreprenaden är färdigställd (ABT 94 kap. 5 § 2). En entreprenör kan alltså inte utan en egen aktiv handling försättas i situationen att preskriptionstid börjar löpa för krav på ersättning för ändrings- och tilläggsarbeten. Det finns således inget moment av överraskning i denna situation.

31. Den typen av preskriptionsregel som här är aktuell karakteriseras av en förhållandevis kort preskriptionstid. En sådan börjar typiskt sett löpa från det att gäldenärens infriandeskyldighet inträder eller i allt fall i anslutning till den tidpunkten. Detta är i de allra flesta fall där slutbesiktning inte ska genomföras, när arbetena har avslutats. Syftet får antas vara att parterna snabbt ska reda ut vad som i ersättningshänseende gäller i fråga om ändrings- respektive tilläggsarbeten. Det är en ändamålsenlig ordning. Det finns också klara hållpunkter för en ordning av det slaget i de allmänna bestämmelsernas systematik och historiska utveckling.

32. Mot nu angiven bakgrund framstår det som klart att regleringen i ABT 94 ska ges en sådan innebörd, att startpunkten för preskriptionstiden för entreprenörens rätt till ersättning för tilläggsarbeten – för det fall slutbesiktning inte äger rum – är den tidpunkt när entreprenaden rätteligen skulle ha besiktigats.

Slutsats i målet

33. Sammanfattningsvis har preskription inträtt för Entreprenörens fordringar på ersättning för tilläggsarbeten. Hovrättens dom ska ändras i enlighet härmed.